

Rana kommune – Postmottaket
Kopi: Formannskapet

Innsendt per e-post

Oslo, 8. desember 2025
Deres referanse: PS 96/2025

Oppdragsansvarlig advokat: Andreas C. Halse
3716097.1

VEDRØRENDE HØRING OM SKOLENEDLEGGELSER

1 INNLEDNING OG OPPSUMMERING

Undertegnede representerer foreningen Barnas stemme. Foreningen er opprettet av bekymrede foreldre tilknyttet Selfors barneskole.

Det vises til sak PS 96/2025 «forslag til høring– fremtidens skolestruktur», som skal behandles i formannskapet i Rana 9.desember 2025, og i kommunestyret 16.- 17. desember. Høringsforslaget legger opp til nedleggelse flere skoler og barnehager, herunder Selfors skole, fra høsten 2026. Etter forslaget skal de berørte elevene flyttes til Lyngheim, og videre til Rana ungdomsskole, avdeling Mo høsten 2028.

Etter vår vurdering er det vesentlige mangler og svakheter i saksgrunnlaget som ligger til formannskapets behandling. Det gjelder særlig:

- Flere konkrete feil i saksgrunnlaget.
- Barnerettsvurderingen er gjort på feil premisser.
- De 37 ulike forslagene i saken har gjort det nær umulig for kommunens innbyggere å vite hva det er aktuelt å gå videre med. Det er derfor en utfordring at dagens høring ikke vurderer alternative løsninger til administrasjonens forslag.
- Kritisk informasjon er holdt utenfor saksdokumentene.
- Det er uklart om administrasjonen har holdt seg innenfor føringene gitt av kommunestyret.
- Det er vanskelig å se hva som er administrasjonens begrunnelse for å gå videre med de konkrete nedleggelsene utover et generelt behov for å kutte utgifter.

2 BAKGRUNN FOR FORSLAGET

Rana kommune er inne i en lengre prosess hvor oppvekstsektoren har vært vurdert i flere runder.

Bakgrunnen for sak PS 96/2025 er et vedtak i Rana kommunestyre fra 18. desember 2023. Vedtaket lød som følger:

1. Kommunestyret avviser rådmannens forslag om skolenedleggelser.

2. Vi merker oss de prognostiserte fallende elevtall og ber om en sak der skolebyggene i sentrum (Rana U. og Lyngheim) sees i sammenheng før det fattes beslutning om investeringer.

3. Følgende alternativer vurderes i saken:

1. 0-alternativ: Som i dag, men med mindre utbedringer for å tilfredsstille lovkrav.
2. Renoverte skoler på Storforshei (med/uten nybygg til Ungdomsskoledelen) og Skonseng. Lyngheim renoveres eller flyttes til en av Rana Ungdomsskoles avdelinger.
3. Felles 1-10 skole på Storforshei (med/uten nybygg til Ungdomsskoledelen), renoveret. Lyngheim renoveres eller flyttes til en av Rana Ungdomsskoles avdelinger.
4. Det bevilges 7 millioner kroner til et skisseprosjektet som følger saken. Reisetid og konsekvenser for kollektivtilbudet må utredes. Investeringsbeslutninger tas når saken er behandlet.
5. Det skal være omfattende medvirkning i saken, hvor foreldre, skoleledelse, personale og elever høres. Dersom det fra disse foreslås andre løsninger skal disse vurderes utredet i saken.

I tillegg ble følgende forslag fra AP, H, V og SV vedtatt:

Kommunestyret ber om at saken med tilhørende skisseprosjekt senest legges frem samtidig som rådmannen legger frem sitt budsjettforslag for 2025 og økonomiplan 2025-2028.

Inneværende sak startet altså som en sak om skolebygg, og med at kommunestyret avviste rådmannens forslag om skolenedleggelser.

I august 2024 la administrasjonen på et informasjonsmøte frem et mandat for skisseprosjektet, jf. punkt 4 i vedtaket fra 18. desember 2023.¹

I mandatet fremgår det at skolestrukturen skal revurderes som sådan. Et av spørsmålene som stilles er om man bør endre skolestruktur, og hvilke skoler som i så fall bør nedlegges.

17. desember 2024 vedtok kommunestyret å legge frem et utvidet høringsnotat for kommunestyret 18. mars 2025. I tillegg ble kommunedirektøren bedt om å legge frem enkelte tilleggsalternativer. Flere av alternativene skulle vurdere flytting av elever til Selfors. Ingen av alternativene innebar nedleggelse av Selfors.

I høringsnotatet som ble behandlet 17. desember 2024 innebar et av alternativene å legge ned Selfors og flytte elevene til Ytteren, (Lyngheim og Gruben) – alternativ 3 i høringsnotatet.

Gjennomgående er det et omfattende bakteppe for dagens sak, i form av underlagsdokumenter fra administrasjonens side. Administrasjonen oppgir at det har blitt vurdert 37 ulike alternativer. I tillegg er det hentet inn en rapport fra konsultentselskapet Menon og Aspland Viak og gjennomført flere høringsrunder. Saken er også behandlet flere ganger i kommunestyret.

¹ [PowerPoint-presentasjon](#)

Kommunestyret behandlet 17. juni 2025 et forslag om fremtiden til Skonseng skole. Som følge av dette ble foreldrene til elevene på Skonseng spurt om hvilken skole de ønsket at barna deres skulle gå på dersom Skonseng ble nedlagt.

Halvparten av respondentene ønsket Selfors skole. Omtrent en tredjedel oppga at de ønsket at barna skulle gå på Storforshei, men de siste svarte Gruben eller «vet ikke».

Det presiseres like fullt at det ikke foreligger noe endelig vedtak om nedleggelse av Skonseng, jf. statsforvalteren i Nordland sin sak med ref 2025/4936 hvor det konkluderes med at avgjørelsen er en realitetsavgjørelse.

Videre vises det til side 3 i Statsforvalterens svar hvor det fremgår:

Etter sin ordlyd skal altså denne delen av vedtaket sendes tilbake til kommuneadministrasjonen for ny utredning. Det følger også direkte av siste punkt at endelig avgjørelse i saken skal tas i ny sak for kommunestyret. Det er altså ikke snakk om en realitetsavgjørelse i saken, og saken er ikke ferdigbehandlet.

Tidslinjen i saken tyder på at kommunens administrasjon gjennom prosessen har gått utenfor rammene for kommunestyrets opprinnelige vedtak om å vurdere kommunens skolebygg. Dette er til dels reparert gjennom etterfølgende vedtak i kommunestyret, men det bemerkes at disse vedtakene har skjedd etter at kommunens administrasjon har lagt nye premisser for saken.

Vi merker oss også at både Selfors og Skonseng skole er fjernet fra faktaarket som beskriver kommunens skoler – allerede før forslaget om nedleggelse er sendt på høring.

3 FORSLAGET TIL BEHANDLING

Forslaget innebærer nedlegging av to skoler og tre barnehager, samt enkelte lokaliseringstiltak. I motsetning til tidligere høringsrunder innebærer den foreslåtte høringen kun ett forslag for strukturendringer. Nedleggelse av Selfors skole inngår som en del av forslaget.

Begrunnelsen for hvilke forslag administrasjonen har gått videre med er imidlertid knapp.

På side 19 i høringsnotatet skriver administrasjonen at de «har bygd videre på kommunestyrets vedtak, Menon-rapporten og tidligere utredninger».

Hvilke konkrete funn som er bygget videre på blir imidlertid stående uforklart. Et sentralt dokument i sammenhengen er den eksterne analysen utført av Menon.

Administrasjonen legger tilsynelatende til grunn at rapporten fra Menon foreslår å legge ned Selfors skole. På side 28 i høringsnotatet skriver administrasjonen:

Ved å legge ned Selfors skole, som lå inne som et av forslagene fra Menon, vil helse og mestring få en mulighet til å utvikle sine tjenester ytterligere på Selfors nært opp til eget sykehus og Helgelandssykehuset, og muligens redusere eller omstrukturere noe av det som i dag ligger inne i planene for Solsiden trinn 2.

Selfors barneskole er imidlertid ikke foreslått nedlagt i rapporten fra Menon og det fremgår heller ingen vurderinger knyttet til dette i rapporten. Kommunen har tidligere blitt gjort oppmerksom på en lignende feil, men har tilsynelatende ikke tatt konsekvensen av dette.

Bilag 1: Svar fra Rana kommune til Malin Maria Mathisen

Med denne gjentakende feilopplysningen fra administrasjonen kan det se ut som administrasjonen har lagt feilaktige konklusjoner fra Menon-rapporten til grunn for sine vurderinger.

Administrasjonen skriver også, på side 26, at kommunestyret i juni gjorde «et vedtak» om å legge ned Skonseng. Men uten de forbehold som fremgår av punktet over og svaret fra Statsforvalteren. Administrasjonen etterlater dermed et feilaktig inntrykk av at denne saken allerede er avgjort.

Gjennom en forskuttering av nedleggelsen av Skonseng og feilaktig kildebruk som begrunnelse for nedleggelse av Selfors, har administrasjonen dermed begrenset kommunestyrets opplevde handlingsrom.

Den reelle begrunnelsen for nedleggelse av Selfors skole kommer tilsynelatende på side 21 hvor administrasjonen vil «se andre synergier». Dette skal gjøres gjennom å bruke lokalene til Selfors barneskole til et rehabiliteringssenter i forbindelse med Helgelandssykehuset.

Dette må naturligvis ses i sammenheng med budsjettsprekken for kommunens prestisjeprosjekt «Solsiden». Prosjektet ble opprinnelig lagt ut med en kostnadsramme på 600 MNOK, men ser ut til å ha nådd en prislapp på 1, 2 milliarder kroner. Det antas at denne budsjettsprekken har hatt betydelige konsekvenser for økonomien i helsesektoren i Rana og at behovene derfor må dekkes inn på andre måter.

Høringsnotatet legger imidlertid ikke opp til noen diskusjon av denne omfordelingen fra skolesektoren til helsesektoren, og utgjør en betydelig svakhet. Dersom kommunen ønsker å løse en finansieringsutfordring i helsesektoren med å overføre ressurser fra barn og unge burde det skrives rett ut– og kommunens innbyggere bør få anledning til å uttale seg om saken.

Det vises videre til at de økonomiske anslagene i saken er sjablongmessige og umulige å ettergå. Administrasjonen beregner en besparelse på kr. 3 480 000 på å legge ned Selfors barneskole, men det fremkommer ikke hva disse besparelsene innebærer eller hvordan administrasjonen har regnet.

Behovet for å ettergå slike regnestykker understrekes av sakens øvrige informasjon, som spriker på flere områder.

I rapporten fra Menon er kapasiteten til Selfors barneskole oppgitt til 250 elever, og dermed den ledig kapasitet på 40 prosent.

I en rapport fra Aspland Viak, datert 31.1.2025 går det frem at 250 elever vil gi et arealunderskudd på 500 kvadratmeter og utløse behov for et nybygg. Disse forutsetningene er også gjennomgående i de andre saksdokumentene. Blant alternativene kommunestyret tidligere har bedt administrasjonen vurdere har det ligget inn et behov for å utvide Selfors med et eget tilbygg for å klare å ta imot nye skoleklasser.

Det synes dermed som at Menon, og nå administrasjonen, opererer med en helt annen oppfatning av kapasitetsutnyttelsen på Selfors enn hva som ligger til grunn i øvrige saksdokumenter. Denne forskjellen blir stående uforklart i kommunens høringsnotat.

4 BARNETS BESTE- VURDERINGEN

Det er svært uklart for oss hvilken relevans barnerettighetsvurderingen har i saken. Denne er ikke lagt ut på kommunens nettsider som en del av saksgrunnlaget, men vist til en samlet vedleggsoversikt. Vi har gått gjennom vurderingen.

I innledningen beskrives formålet med barnerettighetsvurderingen som å se på «hva som er barns interesser ved en endring i oppvekststrukturen og gjør videre vurderinger av hvilke konsekvenser realisering av kommunaldirektørens innstilling kan ha for barn og unge.»

Kommunedirektørens innstilling er imidlertid oppgitt å være at Selfors barneskole består og utvides med fire nye klasser.

Elevene på Selfors har videre fått vurdere hvordan det blir å ta imot nye elever fra andre skoler og har avveid positive og utfordrende aspekter ved dette.

Elevene på Selfors trekker også frem at det er viktig å gå på skole der de bor.

Videre er det et gjennomgående premiss i notatet at Selfors skole utvides. Barnas utfordringer er vurdert med dette utgangspunktet.

Det er i og for seg riktig at dokumentet inneholder en form for barnerettsvurdering. Men vurderingen er av et helt annet forslag enn det formannskapet og kommunestyret faktisk skal behandle. Det er et stort og åpent spørsmål for oss hvordan dette er relevant, og i særdeleshet hvordan en slik vurdering skal tilfredsstille lovkravene, jf. blant annet Grunnloven § 104, FNs barnekonvensjon artikkel 3 og 12, og opplæringsloven §§ 10-1 og 10-2, jf. punkt 5.1.

I medvirkning barn og unge – delprosess 1, er alternativet som er vurdert at elevene på Selfors flyttes til Ytteren barneskole.

4.1 Lyngheim skole

Siden elevene fra Selfors foreslått flyttet til Lyngheim skole, antas det å være relevant hvorvidt Lyngheim skole i det hele tatt er egnet som opplæringslokale.

Det vises til tilstandsvurderingen av Lyngheim skole, utført av Aspland Viak sommeren 2024.

Bilag 2: Tilstandsvurdering Aspland Viak

Denne viser betydelige svakheter ved skolebygget. Herunder setningsskader i grunnmuren

med behov for omfattende utbedring av fundamentene. Det fremgår også fuktskader, brudd på TEK-krav og fare for skader på barn som følge av dårlig stand på blant annet vinduer, dører og porter.

Aspland Viak gjennomførte også en miljøkartlegging av skolen, datert 10.oktober 2024. Rapporten viser til blant annet til funn av asbest, klorparafin, overskridelser av sink og betydelige funn av farlig avfall.

Bilag 3: Miljøkartlegging Aspland Viak

Sett i sammenheng peker rapportene på et skolebygg preget av forfall og miljøgifter, og det stilles spørsmål ved om skolen i det hele tatt vil tilfredsstille kravene til å ivareta elevenes helse, jf. opplæringsloven § 12-2.

Vi kan heller ikke se at kartleggingene av Lyngheim skole følger høringen formannskapet skal behandle 9. desember 2025.

For at innbyggernes medvirkning skal være reell i saken må barna og deres berørte foreldre naturligvis få fremlagt disse, helt sentrale, opplysningen i saken. Hvordan barna vil påvirkes av å flyttes til et slikt skolebygg vil videre være helt avgjørende som en del av en oppdatert vurdering av barnets beste.

5 SAKENS RETTSLIGE SIDE

Kommuneloven § 13-1 setter grenser for kommunedirektørens handlingsrom som følge av instruks, retningslinjer og pålegg fra kommunestyret. I den aktuelle saken har administrasjonen selv utvidet mandatet for utredningen av strukturendringer, og tilsynelatende fått godkjenning fra kommunestyret i ettertid.

Kommunestyret oppfordres til å vurdere om de har fått tilstrekkelig informasjon om hvordan kommunens oppvekstsektor kan drives videre i tråd med sitt opprinnelige vedtak av 18. desember 2023.

Kommunedirektørens utredningsplikt fremgår av kommuneloven § 13-1 tredje ledd.

Poenget om kravet med forsvarlig utredning er å legge til rette for at de folkevalgte skal kunne fatte sine beslutninger på best mulig grunnlag, jf. NOU 2016:4 s. 90. Som det fremgår av side 158 skal saksfremstillingen inneholde alle opplysninger de folkevalgte trenger for å treffe vedtak.

I den aktuelle saken er det ikke mangel på saksdokumenter. Tvert i mot er det gjennom flere runder sendt ut så mange alternativer og produsert en så stor mengde papirer at det er krevende for kommunestyret – og ikke minst den alminnelige innbygger – å sette seg inn i hva det er realistisk at administrasjonen og kommunestyret går videre med.

Det er først ved den aktuelle høringen administrasjonens forslag kommer klart frem. I så måte er det betegnende at saksfremstillingen:

- 1) Er basert på feil faktiske forhold.
- 2) Utelater sentrale saksdokumenter.
- 3) Ikke presenterer et eneste alternativ til et samlet forslag om nedleggelse av to skoler og tre barnehager.

Videre er det god forvaltningsskikk, jf. eksempelvis analogi fra utredningsinstruksen § 1-1, å identifisere alternative tiltak når beslutninger skal fattes. For at høringsrunden skal bli reell bør det minimum legges frem et alternativt forslag til administrasjonens innstilling. Slik saken står per i dag står valget tilsynelatende mellom administrasjonens helhetlige forslag eller ingenting.

5.1 Barnets beste

Grunnloven § 104 andre ledd og barnekonvensjonen artikkel 3 nr. 1. Sistnevnte gjelder som norsk lov, jf. menneskerettighetsloven § 2 nr. 4.

Etter Grunnloven § 104 andre ledd skal barnets beste være et grunnleggende hensyn ved handlinger og avgjørelser som berører barn.

I barnekonvensjonen artikkel 3 nr. 1 fastsettes følgende:

Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

Etter barnekonvensjonen artikkel 12 har barnet rett til å bli hørt, og barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet.

Dette medfører også særskilte saksbehandlingskrav. FNs barnekomité har formulert disse i GRC/C/CG/14. Spørsmålet har også vært behandlet av Høyesterett ved flere anledninger. I Rt-2015-93, avsnitt 65, uttales det:²

Artikkel 3 nr. 1 er også en prosedyrebestemmelse, i den forstand at avgjørelser som gjelder barn, både må vise at barnets interesser er identifisert, og hvordan de er veiet mot andre hensyn. I avsnitt 36-40 utdyper Barnekomiteen selve normen. Det fremgår at hensynet til barnet ikke er det eneste, og heller ikke alltid det avgjørende, jf. her også plenumsdommen i [Rt-2012-1985 avsnitt 134](#)-136. Men komiteen understreker at ved avveiningen mot andre interesser skal hensynet til barnets beste ha stor vekt – det er ikke bare ett av flere momenter i en helhetsvurdering: Barnets interesser skal danne utgangspunktet, løftes spesielt frem og stå i forgrunnen.

Det følger av dette at et minimumskrav er at barnets beste identifiseres i saksbehandlingen. For å sikre en gjennomslutning vurdering kan det eksempelvis stilles opp kriterier for hvordan barnets beste vurderes, som deretter brukes som utgangspunkt for en videre drøftelse.

² Avgjørelsen gjelder gyldigheten av et utvisningsvedtak. Men både Grunnloven og barnekonvensjonen setter også rammer for politiske beslutninger.

Både Barnekomiteen og Høyesterett anerkjenner at barnets beste ikke er det eneste relevante hensynet, og at det kan veies opp mot andre faktorer. Dette forutsetter imidlertid at barnets beste konkretiseres og at det fremgår hvordan det er vektet i forhold til andre hensyn.

Dersom andre hensyn skal veie tyngre enn barnets beste må dette komme frem av vedtaket og det må forklares hvorfor.

Det vises videre til opplæringsloven § 10-1 hvor det fremgår at

Ved handlingar og avgjerder som vedkjem elevar, skal kva som er best for eleven, vere eit grunnleggjande omsyn.

Videre fremgår det av Prop. 57 L (2022–2023) at bestemmelsen må tolkes i samsvar med Grunnloven § 104 og Barnekonvensjonen art. 3 nr. 1. Det er også presisert at bestemmelsen gjelder «*for alle som tek avgjerder eller gjer andre handlingar som vedkjem elevar*», og at:

Dette inneber at det ved førebuinga av alle avgjerder og tiltak må vurderast om saka kan vedkomme ein eller fleire elevar. Dersom svaret på dette er ja, må ein sørge for å skaffe seg kunnskap om kva som vil vere til det beste for eleven eller elevane. Medverknaden til elevane, jf. § 10-2, vil vere sentral i vurderinga av kva som er det beste for elevane.

Proposisjonen viser også til Barnekonvensjonens særlige saksbehandlingsregler.

Videre følger det av opplæringsloven § 10-2 at:

Elevane har rett til medverknad i alt som gjeld dei sjølve etter denne lova, og har rett til å ytre meiningane sine fritt. Elevane skal bli høyrde, og det skal leggjast vekt på meiningane deira etter alder og modning.

Bestemmelsen følger opp Grunnloven § 100 om ytringsfrihet, § 104 om barns rett til medvirkning, samt Barnekonvensjonen artikkel 12 om barnets rett til å bli hørt.

I Prop. 57 L (2022–2023) er det presisert at:

Det er ein føresetnad for å kunne ytre seg fritt at eleven får informasjon om situasjonen eller saka, kva avgjerder som skal takast, og kva konsekvensar desse avgjerdene kan få for eleven, jf. [§ 10-8](#) om informasjonsplikt. Dersom det finst fleire alternative løysingar, skal eleven få informasjon om dette.

5.2 Kommunens barnerettsvurdering må gjøres på nytt

Det følger av rettskildene nevnt over at barn har rett til å bli hørt og at de må bli hørt om forslaget som faktisk ligger til behandling.

Videre må barn få informasjon om saken og hvilke konsekvenser en avgjørelse vil få. I dette tilfellet betyr det at de berørte barna, som et minimum, må bli hørt om de konkrete skolene som foreslås nedlagt og hvilket alternativ kommunen ønsker å tilby dem. Siden det foreslåtte alternativet for elevene på Selfors er Lyngheim, må det gis relevant informasjon om hva dette vil bety for elevene. Det innebærer at de gis tilstrekkelig informasjon om Lyngheim skole og skolens tilstand.

Dersom administrasjonen og kommunestyret mener det er til barnets beste å flytte til Lyngheim, til tross for skolens tilstand (jf. punkt 4.1) må dette begrunnes. Alternativt må det fremgå hvorfor barnets beste ikke er tungtveiende nok for elevene som skal flyttes fra Selfors til Lyngheim.

6 AVSLUTNING OG KONKLUSJON

Rana kommune står fritt til å vurdere sin egen skolestruktur. Avgjørelsene om dette må følge de rammer som oppstilles i blant annet kommuneloven, opplæringsloven og FNs barnekonvensjon.

På bakgrunn av ovennevnte ber vi, på vegne av Barnas stemme, om:

- 1) At kommunestyret og formannskapet vurderer om deres opprinnelige bestilling fra 18. desember 2023 er svart tilstrekkelig ut. Er kommunestyret fullt ut orientert om konsekvensene av å videreføre eksisterende skolestruktur med mindre justeringer og samlokaliseringer i tråd med vedtaket?
- 2) At høringen inkluderer ut minst et alternativt forslag til administrasjonens innstilling. Dette er i tråd med god forvaltningsskikk og vil sørge for at politikere og innbyggere kan påvirke den beslutningen som faktisk skal fattes. Det er noe annet enn å bli bedt om å uttale seg om 37 alternativer før det er klart hvilke tiltak som er aktuelle. Herunder bør det begrunnes konkret hvorfor Selfors er foreslått nedlagt og hvordan dette er vurdert opp mot minst et aktuelt alternativ.
- 3) At det gjøres en oppdatert barnerettsvurdering. I denne må de berørte barna få muligheten til å ta stilling til den beslutningen som faktisk ligger på bordet. Sakens natur tilsier at konsekvensene av å flytte elever fra Selfors til Lyngheim må berøres eksplisitt, og at barna må få si sin mening om dette. En oppdatert barnerettsvurdering bør sendes ut sammen med høringen slik at kommunens innbyggere og folkevalgte kan vurdere hvordan administrasjonens forslag påvirker barnets beste på et oppdatert faglig og rettslig grunnlag.
- 4) Det synes som at forslaget innebærer at oppvekstsektoren til dels skal kompensere for budsjettoverskridelser i helsesektoren. Dette bør drøftes eksplisitt og kommunestyret og innbyggere bør få mulighet til å ta stilling til spørsmålet.
- 5) Feilene i høringsdokumentene må rettes opp. Særlig viktig er det å forklare at rapporten fra Menon ikke foreslår nedleggelse av Selfors, og at det ikke foreligger noe endelig vedtak om nedleggelse av Skonseng.

Med vennlig hilsen
ELDEN ADVOKATFIRMA AS

Andreas C. Halse
advokat